

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Avli Persii Flacci Satyrae Sex

Persius Flaccus, Aulus

Basileae, 1582

VD16 P 1629

Nicodemi Frischlini In Satyram primam Paraphrasis.

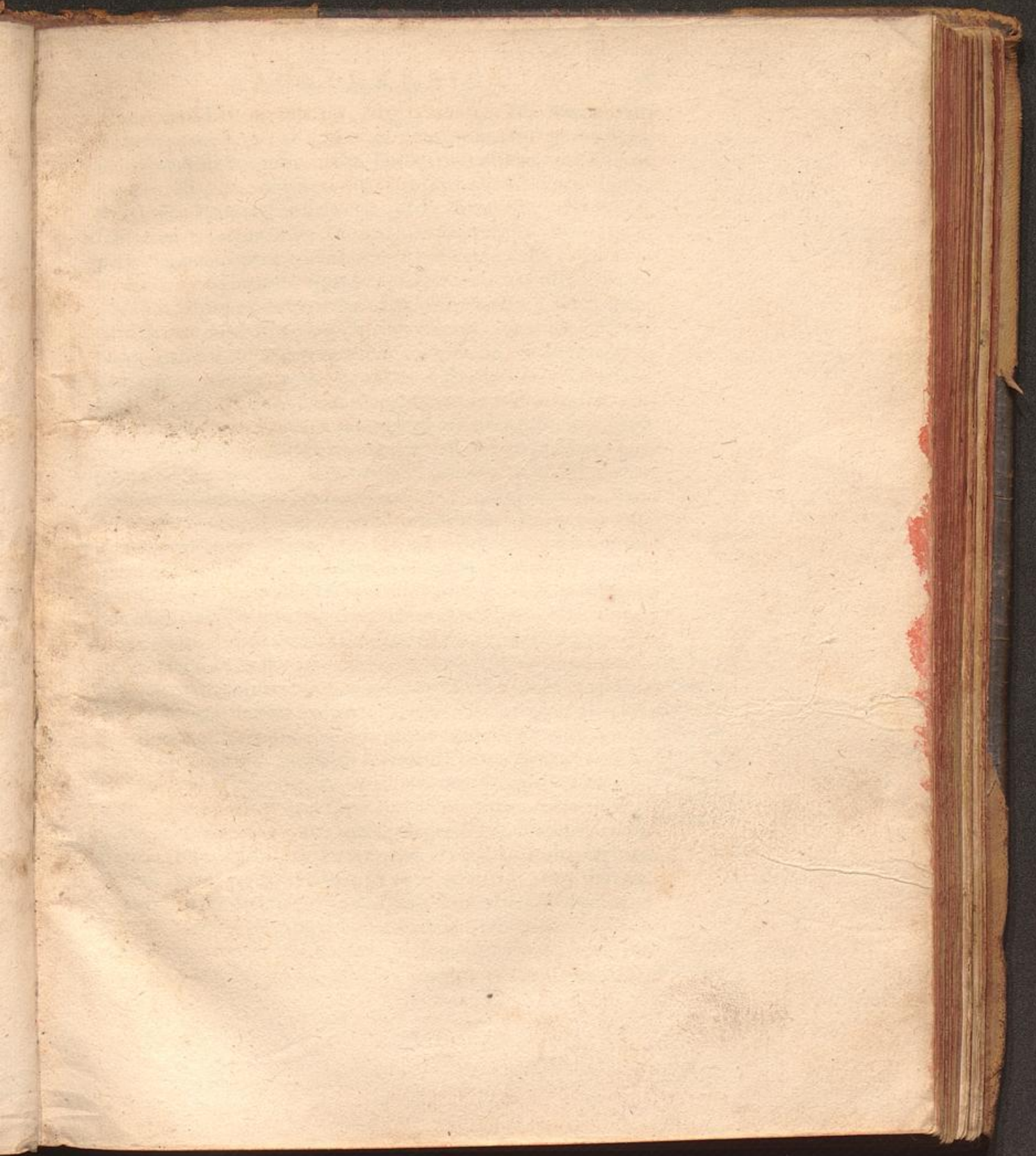
urn:nbn:de:hbz:466:1-34803

Aspice & hæc, si fortè aliquid decoctius audis.
 Inde vaporata lector mihi ferueat aure,
 Non hic, qui in crepidas Graiorum ludere gestit,
 Sordidus, & lusco qui poscit dicere lusce,
 Sese aliquem credens, Italo quod honore supinus
 Fregerit heminas Arreti adilis iniquas,
 Nec qui abaco numeros, & sceto in puluere metas
 Scit risisse vaser, multum gaudere paratus
 Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.
 His mane edictum, post prandia Callirhoen do.

NICODEMI FRISCHLINI IN
 Satyram primam Paraphrasis.

O Cogitationes hominū inanes : ô curas de rebus mor- Exordium
 talium præposteris & vanas : ô spes vitæ humanæ de- à persona
 prauatas. Quænam hæc animorum peruersitas ? quæ homi- lectorum,
 num ista intemperies : quod plerique omnes huius seculi præsertim
 scriptores, eò tantum in scribendo feruntur : vt spreta rei ve- nobilium :
 ritate, populi fauorem aucupentur : ac præter inanem vul- quos repres-
 gi applausum, suis scriptionibus nihil prorsus queritent ? hendit, ob
 Quæ enim vulgi hæc tâta leuitas ? quæ populi Romani tan- præpostera
 ta vanitas ? vt in aliorum scriptis examinandis, præter ina- iudicia. Nã
 nem delectationem, & ridicula quædam verborum lenoci- pleriq; ma-
 nia nihil spectent : ac veritatem cuius in primis habenda iolem capie-
 erat ratio, prorsus negligant, atque, contemnant ? Nam quo- bant volus-
 tusquisque è promiscua hominum multitudine existet : cui ptatè è lau-
 nostra hæc oratio, quæ haudquaquam ad inanem pompam dibus adu-
 atque ostentationem, sed ad vitæ humanæ communem utili- latorum :
 tatem comparata est : non dicam curæ sit, sed qui eam dun- quàm veris-
 taxat pellegat ? Nam si quis hoc ipsum ignauo populo iam tate satyris
 exprobrat, continuo è grege nobilium aliquis obstrepat : ca. Igitur
 quorsum tu ista, aut cui nam commemoras ? perinde ac si ni- hac negle-
 hil ad eum nostra pertineat oratio. Quis verò (inquit idem) ta tantū
 Satyris tuis delectetur ? quis tam stupidus sit, vt ex ista mor- fabulas leo-
 dacitate

dicitate voluptatem capiat? Equidem nemo est, inquit, nemo Hercule, qui non libentius audiat iucundissimas poetarum fabulas, quam tua maledicta & hæc vituperia? Quid igitur huic respondeam? Quid dicam? quid interrogem? An ex tota plebe nemo erit, qui hæc respiciat, qui legat? Fortè, inquit, duo in populo reperientur, qui curent ista: vel, quod verisimilius est, nemo prorsum consentio. Nam vulgò nunc ita comparatum esse video, ut non quæ veracissima, sed quæ cuique gratissima & acceptissima sunt, ab hominibus spectentur & eligantur. Sed quàm turpe hoc, & miserabile sit, quis tam cæcus est, ut non videat? quis tam vecors & amens ut non intelligat? Nam quæ tandem causa est, ut mea scripta tam ingrata sint populo; neque Romæ lectorem inueniant? An quia Polydamas iste, & reliqui effœminati Troiugenæ me spernunt & eleuant; multique Attium Laëonem, nouæ Iliados fœdissimum conditorem, anteferre ac præponere non dubitant: an idcirco scripta mea in nullo habenda sunt numero? Equidem istis popularis auræ captatoribus, nihil pulchrum, nihil acceptum, obuenit: nisi quod de rebus Romanis, in gratiam nobilium, ab assentatoribus confectum sit. Sed quia nugatoria sunt omnia, tam quæ ab hoc adulatorum genere scribuntur, quam quæ ab iniquis scriptorum æstimatoribus proferuntur: ideo dicta aliorum haudquaquam de quorumuis nobilium, qui se ab assentatoribus decipi patiuntur: deprauato corruptoque iudicio sunt ponderanda. Non enim si quid indoctum & imperitum nobilium vulgus contemnit ac eleuat: statim illius sententiæ accedendum erit: multò minus ita insistendum, ut falsas opiniones trutina veritatis examinare: & aliorum sententiæ æqua statera appendere non liceat. Nulli enim cuiusquam iudicio ita standum aut acquiescendum: ut si te assentator aliquis virum bonum aut fortem prædicet: tuo non vraris de teipso, nedum de alijs, iudicio atque examine. Nam quis hodie Romæ non? si modò liceat dicere, & oratione ac verbis exprimere: quod alij vita ac moribus exprimere non dubitant? Verum ista proloqui tum demum mihi fas erit: cum eiectis ex animo iuuentutis cupiditatibus, & n-
 cibus

cibus, quod aiunt, relictis, ad grandiores ac sapientiores ætates peruenero: ac mores adolescentiæ, cum graui & se- uera senectute commutauero. Tunc enim mihi grandæuo ac longo rerum usu confirmato seni benignè clementerque igno- scetis, vos Romani nobiles: si quid contra vos, uestramque leuitatem liberius iusto, in medium protulero. Nunc pro- pter ætatem meam asperius uobiscum agere nolo. Quid er- go faciam? Id nempe quod cauillatores nonnulli solent: qui cum alios apertè reprehendere non audent, certa qua- dam & mordaci dicacitate, mores eorum carpere & vellica- re consueuerunt. Cum enim ad cachinnos, & immodera- tum risum natura me propensior & largior procrea- uerit: nunc ineptias uestras non reprehendam acrius, sed tan- tum ridebo petulantius. Cæterum primi omnium, hoc loco mihi ridendos se offerunt Romani nobiles & principes: qui poetæ & oratores dici atque haberi uolunt. Nam alij nostro- rum nobilium domi, in occulto inclusi atque abditi, uer- sus meditantur, aptisque uerbis constrictas sententias nu- merosè conantur effingere: alij non poetico, sed orato- torio numero & modo uerba circūscribunt: & nescio quam grandiloquentiam affectantes, tumidum quoddam inflatū- que orationis genus efficere student: quod sine graui ac ue- hementi spiritu & magna laterum ac pulmonum ui, & mo- tu recitari non possit. Ad priores illos quod attinet: puta, *Prima res* qui poemata conscribunt, eaque populo recitant: & poetæ *prehensio* salutari atque haberi uolunt: solenne uisitatūque illis est. *poetarum* plerisque: ut carmina sua populo recitaturi: primò omni- *nobilium* um in id studeant: ut quàm splendidissimo ornatu amicti. *quorum uitia* in concionem ueniant, & corporis cultu hominum in se o- *percentet.* culos conuertant. Nam sæpè accidit, ut quos orationis ma- *Vestitus* iestas non comouet: eos uestiū elegantia & corporis mun- *immodic⁹.* dicias, in sui admirationem rapiat. Itaque populo carmen lecturi, prius operam dant, ut pexi ac nitidi, togisque re- centibus, & preciosis gemmis, ipsaque natalitia sardonice or- nati, in hominum conspectum prodeant. Deinde etiā in hoc elaborant, ut uoce mollicula, ac suauiori sono, carmina *Vox effæ-* sua proferant. Itaque fauces antè aliquo plasmate, & dilu- *minata.*

*Actio vi-
tiosa.*

*Affectuum
nefariorū
captatio.*

i. Obiect.

Responsio.

to potionis genere colluunt : ac vocem, quā possunt ma-
ximè, effœminatam & molliusculam reddunt. vti iam ver-
sus non recitare, sed quamsuauissimè modulari, & quasi
cantillare videantur. Quibus rebus primū domi constitu-
tis, postea in magna auditorum frequentia sedem excelsio-
rem occupant : consensuque suggestu, lasciuum & foedum
carmen recitant. Cui vt maior accedat gratia, nefario insu-
per gestu ac libidinoso cantu petulantes oculos in omnes
partes proterue circumferunt. Videre est tibi Romanos nobi-
les ac principes : cum nefariæ, & foedæ istæ voces libidinē
in eorum animis accenderint : & tremuli declamatoris ver-
sus, intimos lumborum recessus, pruritu quodam inflam-
mauerint : mox isto nefando carmine excitatos, lasciuicæ &
libidinis suæ documentum dare, turpissimo corporis mo-
tu & voce ipsa plusquam effœminata. Nam eò prolapsa est
quorundam hominum impudentia : vt turpissimos re-
citantium gestus, ac vocem ipsam illiberali corporis agita-
tione subsequi non vereantur. Sed heus tu veterator & de-
lirum silicernium : quid tandem est, quod te senem, intus
& in cute perditum, huc impellit : vt non modò aliorum
lasciuas aures, tam impudico & salaci carmine delinias, sed
etiam impudentiæ tuæ honestum, ac nescio quem prætextū
quæras : perinde ac si tua eruditio nihili sit, nisi eam apud
alios ostentes ? Quid enim profit mihi, dicis, artem poeti-
cam tanto labore, & tanto studio didicisse, & versus domi
tam diligenter composuisse : nisi hoc scientiæ fermentū,
quod cordi meo innatum est : & hæc doctrina præmatura,
iamdudum animo meo cōcepta, tandem è pectore in lucem,
velut caprificus è muro, erūpat : & auditoribus meis magnā
utilitatem ac fructum : mihi verò laudem & sempiternam
gloriam reportet ? At quæso te leuiculæ gloriæ captator, as-
pice pallorem tuum : aspice senium & rugas tuas. Nam vt
nulla res alia à stulta ambitione te reuocet : nihiluè corpo-
ris ac virium ista imbecillitas : inquam stultissimis lucubra-
tionibus tuis incidisti : nihiluè ætas tua grandior, quæ lon-
gè alios mores, ac vitam postulat : te cariosum ac decrepitū
senem commouet ; vt nō potiore aut honestaris, aut saltem
valetu-

valetudinis tuæ, quàm inanis & leuiculæ gloriæ, præfertim ex re turpi comparandæ rationem habeas? ô tempora. ô mores. Vsq̄ adeò nescientia tua nulla est, nisi pluribus de ea constet, alijquæ homines te illa ornatum & præditum esse, tuo pte iudicio cognitum exploratumquæ habeant? At pulcrum est, inquis, aliorum oculis signari & digito monstrari: pulcrum est, de aliquo dici: hic est inclytus ille poeta, qui nuper carmen tam elegans pronunciauit. An enim pro nihilo ducendum sit (inquis) versus tuos in tanto esse numero ac precio: vt à pædagogis, & ludorum magistris, in frequentissima schola, iuuentuti dictari & prælegi soleant? Ego quidem, vt verum tibi de me fatear, istam leuiculam gloriam pro nihilo penitus duco. Nam quæ hæc carminū laus est? aut quod illud de poetarum scriptis tam præclarum iudicium: quod ebrij ac vinolenti in conuiuio, de rebus non intellectis proferunt? Nostri enim Quirites nullibi de poematis hodiè disputant, & iudicant, quàm ferè inter pocula: nec prius de optimorum poetarum figmentis inquirunt, quàm saturi iam & cibis distenti atque suffarcinati fuerint: tanquam nullo magis tempore, aut ad iudicij rectitudinem pateat animus, aut ad poeticas cogitationes plus incalescat. Tum enim si quis nobilium, hyacinthinis lenis amictorum, in conuiuio prodeat: & rancidum atque insuaue quiddam, per nares balbutiens, de Phyllidis ac Demophoontis, aut Hypsipyles & Iasonis amoribus, ac tristi fœminarum interitu fabuletur: aut aliam rem miserabilem, è poetarum libris, voce in cantum dissoluta, & plasmate, effœminata pronunciet & verba ipsa, quo maior in auditorum animis commiseratio excitetur: quasi singultiēs, in palato supprimat: tum, inquam, protinus reliqui conuiuē illi assurgunt: & vnanimi consensu palmam, ac summum in arte pœtica honorem ei deferunt: tamquæ blandis vocibus, imperito ac stolido versificatori assentantur: vt etiam cinerem illius poetastrī fortunatū esse prædicent: & mortui ossa nullo tumuli pondere aut cippi onere grauari exoptent. Nam si quem ebrij ac temulenti conuiuæ laudent: quomodo non cinis illius felix sit: quomodo non, leuior illi tumulus futu-

2 Obiectio.

Solutio.

Romanorū
de poetis iudicia, vino
madida, nō
sobria.

rus, quàm alijs & quomodo non ex ossibus eius, ipsaque sterili & muta, sed beata tamen, fauilla, flores ac violę enascantur? At quàm verum hoc sit iudicium, quòd vino perturbati, corruptique homines, de poetastris huiusmodi ferunt: quis obsecro non videt? aut quis glorię huius, quam tu ridicule ac stulte senex, tantoperè venaris, leuitatem ac vanitatem non intelligit?

3. *Obiectio.*

Obijcies mihi fortè, nimium te irrideri, nimirumque vncis naribus suspendi: propterea quòd nemo sit, qui nõ studio laudis trahatur: & quòd optimus quisque gloria ducatur. Quis enim populi fauorẽ emereri non cupiat? quis vulgi applausum nõ admittat? quis carmina cedro & purpura ornari digna, ab omni interitu vindicari, atque ad sempiternam posteritatis memoriam peruenire non cupiat, atque desideret?

Solutio per concessionẽ & Remotionem.

Equidem concedo tibi, quisquis hæc mihi ex auerso obieceris: non omnem laudem & gloriã reiiciendam, aut contemnendam esse. Nam & ego cum scribo, si quid à me aptè eleganterque factum in lucem prodierit (tametsi aptum & elegans quippiam, hoc tempore scribi rarum, & phænicis instar sit) veruntamen, si quid aptius, & paullo concinnius à me, quàm ab alijs, conscriptum fuerit: laudari ob id non metuam: cum docta & vtilia scripta, suis laudibus nequaquam defraudanda esse iudicem. Neque enim adeo corneo ac duro, tamque auerso à Musis sum animo: ut nulla laudis dulcedine afficiar, neque vlla gloria nomen meum, præsertim ob virtutes, illustrari patiar. Ut enim turpia facinora pœnam, & inepta atque insulsa scripta infamiam ac dedecus merentur: ita rectè facta laude & præmijs ornari, & bona inuenta, sua gloria, quasi mercede compensari debent. Verùm assentationes istas tam bellas, quibus tu alijs, & alij tibi abblandiuntur: ego neque veras laudes, neque vltimum recti & honestatis finem esse affirmo. Neque enim virtuti ipsi & rectè factis (nedum vitijs) propterea dandam esse operam censeo, ut his rebus inanem gloriam aucupemur: & auram popularem, atque imperite multitudinis applausum queramus. Nam si suum illud Euge, & bellè, & pulchrè istud, ceteraque omnia, quæ tibi assentatores illi ad voluptatem loquuntur, probè excusseris, ac

Remotio.

peni-

penitus in ea introspexeris : quid quæso vanitatis ac fraudum in se non habebunt ? At verò si oculos tuos ad hæc nostra conuertas : nihil inuenies, quod auræ populari inseruiat : nihil, quod vanam gloriam assentando & adulando consecetur. Neque enim Attij Labeonis, & aliorum Quiritium exemplo, Iliada & res Troianas infulso carmine persequor : neque Neroni, cæterisque Troiugenis fictis laudibus adulari & supparasitari hîc studeo. Equidem nihil in hoc toto opere infani Labeonis est simile : nulla hîc infana, & multo elleboro digna Ilias : nulla lasciuia Elegidia : qualia proceres nostri in conuiujs temulenti & ebrij dictare solent : nihil denique ineptissimarum nugarum : cuiusmodi à ditioribus illis poetastris, nō in vulgaribus quibusdā abacis, sed citreis mensis, & pauoninis tabulis hodie cōponuntur, Quid enim mihi cū nugis atque ineptijs eorū : quos Romani nobiles ac diuites sibi adulatorum & parasitorum loco conducunt, & magnificis ac sumptuosis cænis excipiunt : tūc multis etiam donis & largitionibus corrumpunt, ac præcones laudum suarum sibi emunt ? Nam isti muneribus occæcati, versus nobilium stolidissimos, immodicis commendationibus ad astra solent extollere. Hinc sunt illæ lauticiæ, hinc illa delicatissima sumina, quæ vos patritij vestris assentatoribus apponere didicistis : hinc attritæ vestes, & lacernæ quibus ex vestra liberalitate amicti incedunt phormiones isti, quibus aliàs fame & frigore pereundum erat. At veritatem, inquis, amo : eiusque cognoscendæ & perquirendæ gratia, talium hominum familiaritate & consuetudine vtor : qui nihil in me cælent. Nam ita à me rogari solent, vt quid ipsi de me, meisque scriptis verè sentiant : & qualem poetam me esse iudicent, apertè mihi indicent. Sed obsecrote, qui possunt illi veritatem dicere, quorum de te iudicium muneribus ac largitionibus corruptum & deprauatum est ? Quod si tu veritate tantoperè delectaris, verumque de te auctore non dire adeò expetis : vis né vt ego tibi veritatem dicam ? & apertè, quid de tuis scriptis sentiam, & sine metu liberè proferam ? Equidem de tuis versibus recaluafter, ita ego mecum statuo : vt eos non alio, quàm putidissimarum, & planè illi-

d contrario, nempe suis poematis satyricis.

4. Obiectio

Solutio : qua multis rationibus probat laudes adulatorum non esse veras : sed tantum fictas et assentatorias.

beralium nugarum loco, ab omnibus habendos esse censeā.
 Quid enim sani è tuo abdomine, in lucem proferas? cum
 tuus iste obesus venter & pinguis aqualiculus, tibi sesqui
 pede, vltra reliquam corporis tui molem, promineat? Quid
 quæso tenue aut mundum de se gignat, omnium sordium re-
 ceptaculum crassissima ista sentina tua? Felicem profectò fe-
 licem istum bicipitem & vtrinque oculatum Ianum: quem
 nulli ardeliones, à tergo subsannare, aut manufactis, cico-
 niarum rostris irridere possunt: quemadmodum nostri pro-
 ceres à suis adulatoribus ponè exhibantur & clanculum
 mordentur. O verè beatum Ianum, Ianique similes, viros
 prudentes: qui ab omni postica subsannatione liberi, nul-
 lis scurrarum asininis auriculis; quas illi manibus imitan-
 tur: neque exertis linguis, quas sanniones illi, canum æstu-
 antium modo, longissimè protendunt, eludi atque irrideri
 solent. Quare vobis, patritij, & nobiles Romani, cauendum
 est sedulo: ne laudatoribus illis temerè fidè habeatis: neu
 aures libenter eis accommodetis: qui vos coram in os lau-
 dare, clanculum verò mordere & sugillare consueuerunt.
 Cum enim cæco occipite vobis viuendum sit: neque vllos
 in ea parte oculos natura collocauerit: modis omnibus in
 id incumbendum: vt nos vestra virtute & sapientia. Ianum
 imitantes, posticis subsannationibus & Phormionum sibi-
 lis occurratis. Nam vt maximè vos, à tergo subsannari non
 sentiat: at voces ipsas assentatorum: quibus illi aures ve-
 stras deliniunt, animo vobiscum perpendite: vt vel hinc co-
 gnoscatis, quam belle de vobis sentiant, quos ita vobiscum
 loqui non pudet. Etenim si quis vestrum, adulatorem huius-
 modi interroget: quæ vulgi de se opinio: quis populi sermo:
 quis enim alius? dicet: quàm tua carmina terfa esse, & niti-
 da, & apta, & concinna & suauia: omniumquæ censorum, &
 Aristarchorum iudicio superiora ac limatiora: tum ita mol-
 li numero fluere: vt minus asperitatis in ijs occurrat: quàm
 in lapidum commissura: quos industrij artifices tam soler-
 ter & examussim coniungunt ac leuigant: vt nullibi vel la-
 tum vnguem transmittant. Dicunt enim plerique omnes de
 te (ait tuus adulator) noster poeta versus suos non alter e-
 metitur,

*Adulatores
 in os lau-
 dant stul-
 tos. Nobi-
 les: à tergo
 subsannat:
 Ergo lau-
 des istæ nõ
 sunt veræ.*

*Voces adu-
 latorum o-
 mnium in
 laudando
 modũ exce-
 dunt. Ergo
 non sunt
 veræ.*

metitur, ac fabri lignarij metiri solent trabiū rectitudinem: quam vt ad perpendiculum consequantur: ipsi vno oculo clauso (ne vago amborum discursu, rectitudinis norma conturbetur) regulam suam dirigunt: & rubricam insuper lineam ducunt. Denique noster poeta, dicunt, ea ingenij facultate excellit: vt ad quamuis materia, versibus describendam non factus, sed natus esse videatur: adeoque cum ipsis Musis aliquod commercium habere credatur. Siue enim humile & Satyricum opus, contra hominum mores ac vitia, & principum luxum instituat: siue res grandes & Tragicas sibi describendas sumat: neutrum vires ingenij eū deficiunt. At quæso vos Romani patricij: quis vestrum est qui hæc dicentem, & sic in os laudantem, adulari non credat? quis tam stupidus est, vt hæc Phormionum esse ludibria non intelligat? quis tam vecors, vt orationis fūco obtectum, non animaduertat? Veruntamen nihilominus ea quorundam est amentia atque peruiticia: vt his adulatorum vocibus deliniti, nihil non scribendo tentare audeant: omniumque rerū & optimarum artium ac linguarum perfectam cognitionem sibi inesse planè persuasum habeant. Ecce enim modò aliquos, tam perfritæ frontis versificatoras esse deprehendimus: vt veteres Heroum casus, fictosque luctus imitari: & Græcorum nugas scribendo illustrare aggressi sint. Nonnullos item, qui nostrorum imperatorum laudes, & res bellicas, transmarino quodā & aduentitio sermonis genere: quod latinæ orationi permiscere, & cum ea confundere ipsos nō pudet: memoriæ posterorum se commendaturos promiserint. Sed quæ hæc audacia? quæ dementia? quod tantas isti res describendas, & literis mandandas sibi sumunt: cum ne minima quidem & vilissima argumenta, latinis versibus tractare possint. Est enim tāta illorum inscitia: vt ne lucum quidem describere, nec rus laudare: nec corbes aut focum, aut porcos, aut Palilia, quæ fœno accenso, ibi à rusticis celebrantur: aut alia ruris commoda percensere norint: nedum, vt subblimiora quædam, de vita rustica proferant: vt, quod Romulus & Remus, imperij conditores, ex rure & pastoribus, orti sint: quod Quintius Cincinnatus ab agro ad

Aliud vitium poetarum nobilium: quod maiora viribus aggrediuntur, et Græcè affectant scribere.

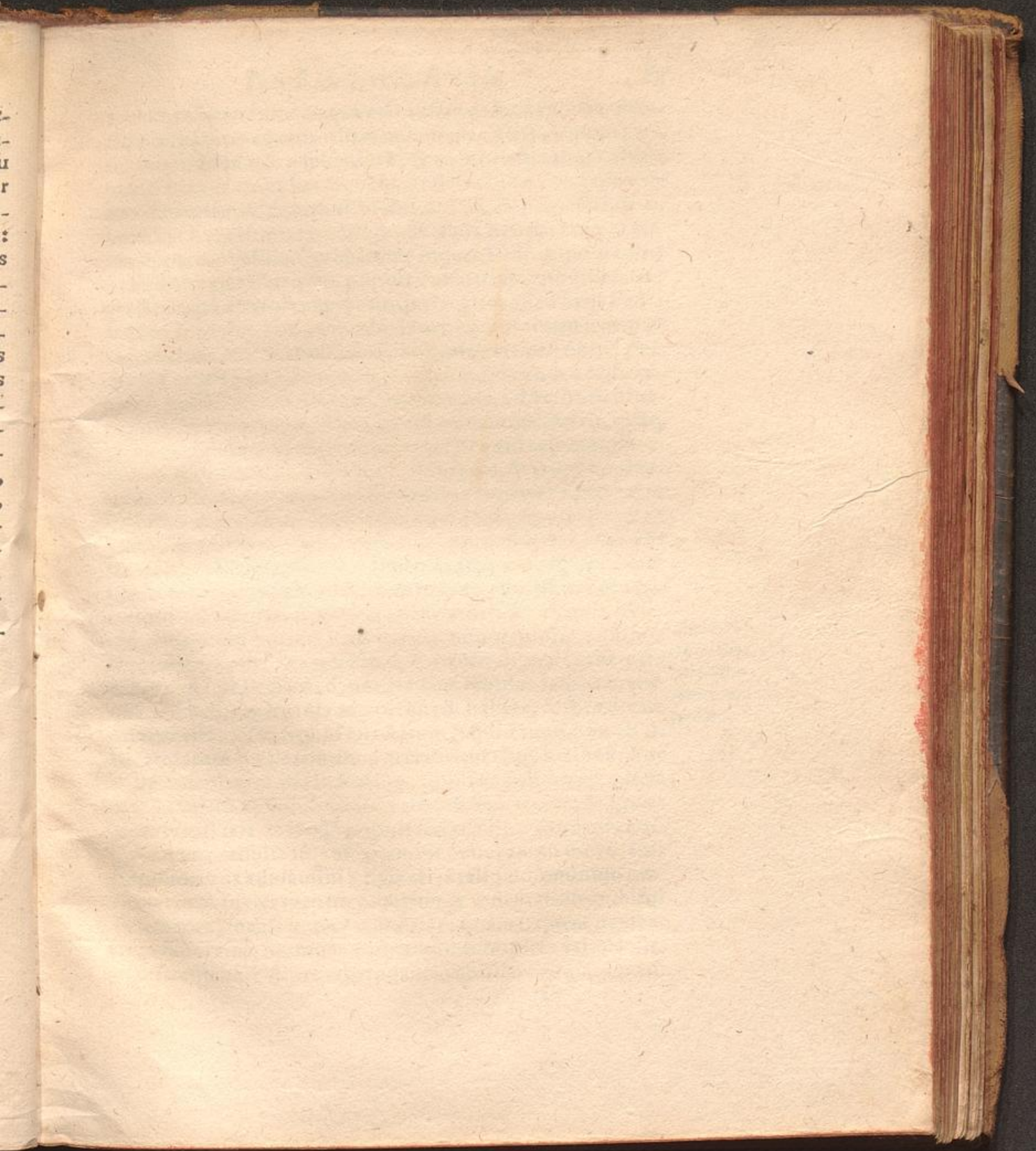
Dictaturam accersitus sit: cum trans Tyberim quatuor iugerum agellum coleret: & manu stiuam tenens, ac sulcum aratro ducens, à legatis S. P. Q. R. vnanimi consensu Dictator dictus, in urbem reuocaretur: quòd Racilia, vxor Cincinnati, rei nouitate perterrita, cum nudus araret maritus, eum Dictatorem iam dictum, toga ante boues induerit: quòd Quintius absterfo puluere, & sudore obuiam legatis processerit: quòd lictores, aratro humeris imposito, in urbem subsecuti, illud in domum Quintij deportauerint. Egregios sanè poetas: qui, cum nihil tale in minimis ac leuiculis præstare valeant, maximas tamen & difficilimas res sibi explicandas sumere non erubescunt. Alij sunt è nostris Quiritibus, qui vetera tantum probant, & antiquos poetas in pretio solos habent: sicut priores illi duntaxat recentibus gaudet scriptoribus. Nā hodiè multi obsoletis, ac durioribus delectatur poetis: quales iam olim fuerunt L. Attius, cuius extat Brisèis, liber valdè turgidus: & M. Paccuius, antiquissimi Tragici: quorū oratio tumida, vegrandis, aspera, dura ac salebrofa est: vt cum Paccuij Antiopa, cor luctificabile sibi, ærumnis fultū esse conqueritur. Atque hoc malū, cum hodie frequens admodum & vsitatum sit: (nam stolidi senesiuuētuti & liberis suis, antiquatas istas & obsoletas voces diligentissimè inculcant: easque à teneris annis perdisci, & ad vsum sermonis, ac styli adhiberi volunt) quis adhuc quærat aut admiretur: vnde vetus ista, & obsoleta dicendi ratio denuò iam Romæ inoleuerit? Vnde istud sermonis dedecus in vrbe exortum, vt iam voluptarios, trofulos, & delicatulos nostros Equites, in ipso Theatro & subfellijs, talium fabularum actoribus applaudere nō pudeat? Quid? quòd nonnulli laudem illius grandiloquentiæ veteris, & iam obsoletæ, etiam in foro affectant, & vbi de capitis agitur periculo? Nam hodie plerique Rhetorum in causis perorandis, siue suas illi partes agant, siue pro reo dicant: obiecta crimina non apertè & sine ambagibus refellunt: sed fuco quodā orationis, quæ affectat, sine vlllo sententiariū pondere, sola ingenij ostentatione tegunt. Erenim Pedium, si quis furti reum agat, eique obijciat, fur es Pedi: non ille ad

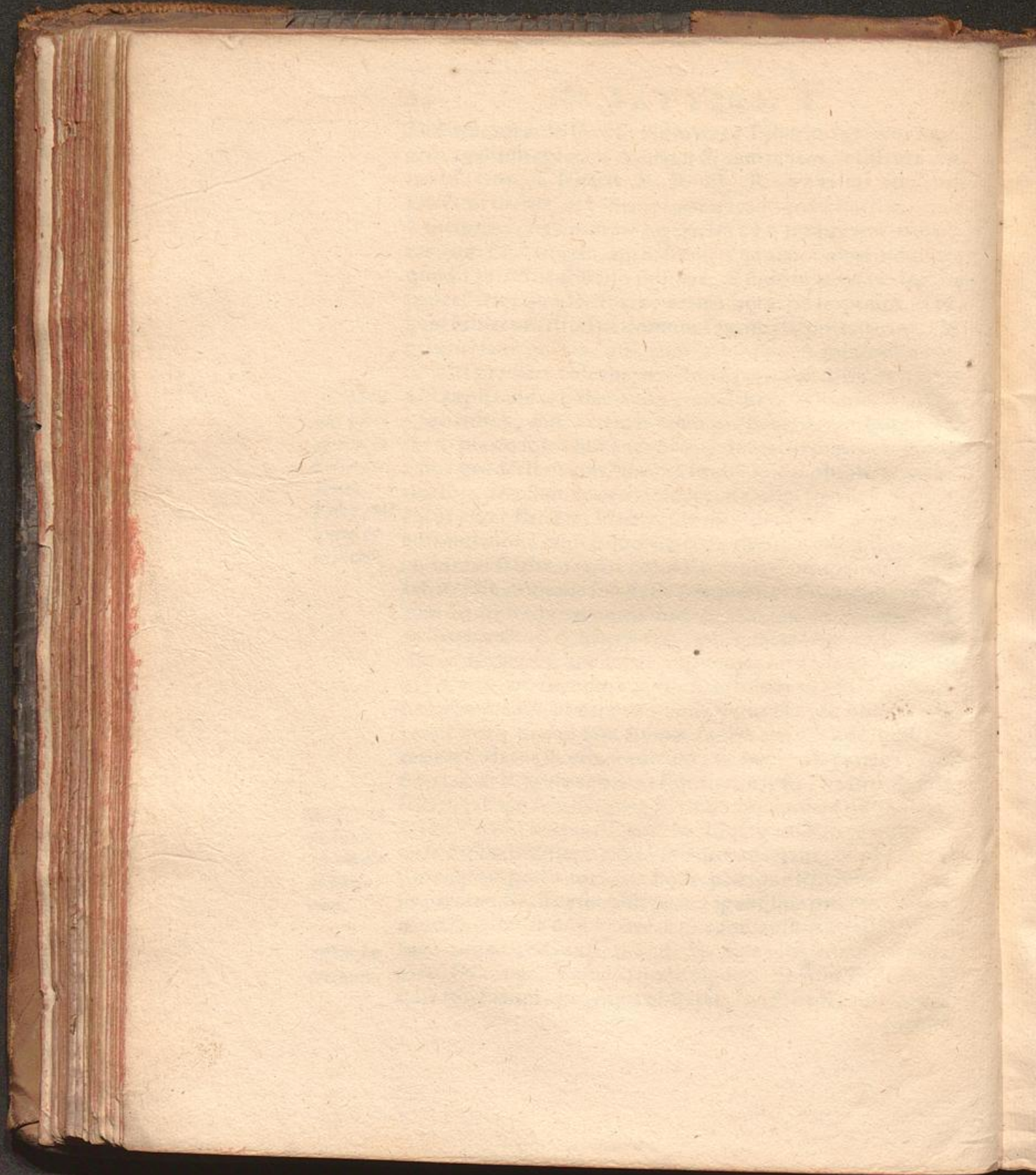
furtum

Aliud vitium poetarum in delectu versuorum. Verba antiquata & obsoleta.

Secunda reprehensio Oratorum et Rhetorum.

Affectate orationes.

furtum refutandum: neque ad causam defendendum venit: sed posthabitis ad rem obtinendam necessarijs argumentis, solummodò in voce splendorè, & in motu suauitatè obseruabit. Neque enim hoc student nostri rabulæ, vt sapientibus sententijs, & grauibus verbis ornata, & perpolita sit oratio: sed vt ieiunis tantùm, & affectatis figuris, tanquã laruis appareat vestita. Quid enim? inquit, Pedius, quid? furne sit Pedius: qui Patronus populi? & auarusnè, qui liberalis? & prædòne, qui Prætor? raptor ne, qui largitor? Sed heus Pedi: ecquid te pudet, te non modò inueniri hominem senem & capularem: cui furtum, aut aliud capitis crimen obijci possit: sed etiam hoc ipsum crimen, adeò nò defendi à te, & excusari posse, vt relictis causæ argumentis, ad verborū ornatum, & inanem orationis pompam, vocumquè, nescio quas, phaleras & calamistros te conuertas? Ecquid te pudet, rabula impudentissimè: quòd laudem insuper, & vulgè applausum, forensi tua loquacitate turpissimè venaris? Quis enim ferat contrapositionis, & consimilibus, alijsquè figuris perorantem, & hominum animos verborum sono oblectantem: vbi seueritate, vbi purgatione, vbi deprecatione opus est? Nam ista sermonis pigmenta fidem derogant affectibus: & vbi cunque ars ostentatur, veritas abesse videtur. Ecquis, obsecro, temporum horum iniquitatem non deploret: quibus Romulidè nostri fucato isto & specioso dicendi genere ita capiuntur: vt Pedium, & similes eius rabulas laudare, eosquè pro bellis ac lepidis oratoribus & habere, & prædicare nò erubescant? Nã si quid affectatum, si quid tumidum ab illis prolatum fuerit continuo acclamatur: hoc bellū est: hoc bellè & sapienter dixit Pedius. Quid an bellum est, relicta causa, impetu ac volubilitate verborū rem tegere, & figuris tantum insistere, ac laudè populi sectari? Eho Romani equites, an vos rabulis istis assentamini? an, canum more, istis impostoribus adulamini? Ego certè talium hominum oratione: quæ, præter inanem pompam & ostentationem, nihil in se habet, magis non commouear: quàm si quem naufragum suos casus, suumquè infortunium in picta tabula circumferentem, & stipem corrogantè, cantillare audia. Quem

*Auditorū
reprehensio:
qui tales o-
ratores ap-
probant.*

enim naufragus iste cantu suo commoueat? aut quis stipem illi proferat: quem cantare, & vocibus, tanquam hilarē lætumque exultare audiat? Querimonijs & lacrymis opus est ei, qui me velit flectere, & ad misericordiam perducere. Nam ut verè tum doleat, & ex animo ploret, necesse est: non autē longa, & diu præmeditata oratione, multoque minus cantilena hinc opus est. Quin imò ne ille quidē me cōmouebit, qui nocte cogitatam querimoniā recitare voluerit. Quòd si, & vos Romani meum exemplum secuti fueritis: & istam oratorij sermonis lasciuiam, ac vocum mollitiem, qua Rhetores in causis peragendis hodie vtuntur, suspectā deinceps habueritis, intelligetis profectò eos non veritatis & iusticię amore, sed laudis suę studio ad dicendum prodire: nec ex re ipsa natis, sed domi, noctu diuque elaboratis, orationibus fucū vobis facere, & turpiter vos ludificare. Sed dicas mihi, hanc grandiloquentiā & hęc verborū pigmenta, vt maximè causis forensib. non cōpetant, poetarū tamen recentiū scripta minimè dedecere. Nā qui alās crudi videntur numeri, & immaturi, si ornentur verbis antiquis & figuratis, orationē facient suavissimam. Itaque nonnulli recentium Poetarum, suos versus sic claudere iam didicerunt: Berecynthius Atys,

Redit ad primam reprehensionem: quæ est poetarum.

Exemplo rem ostendit.

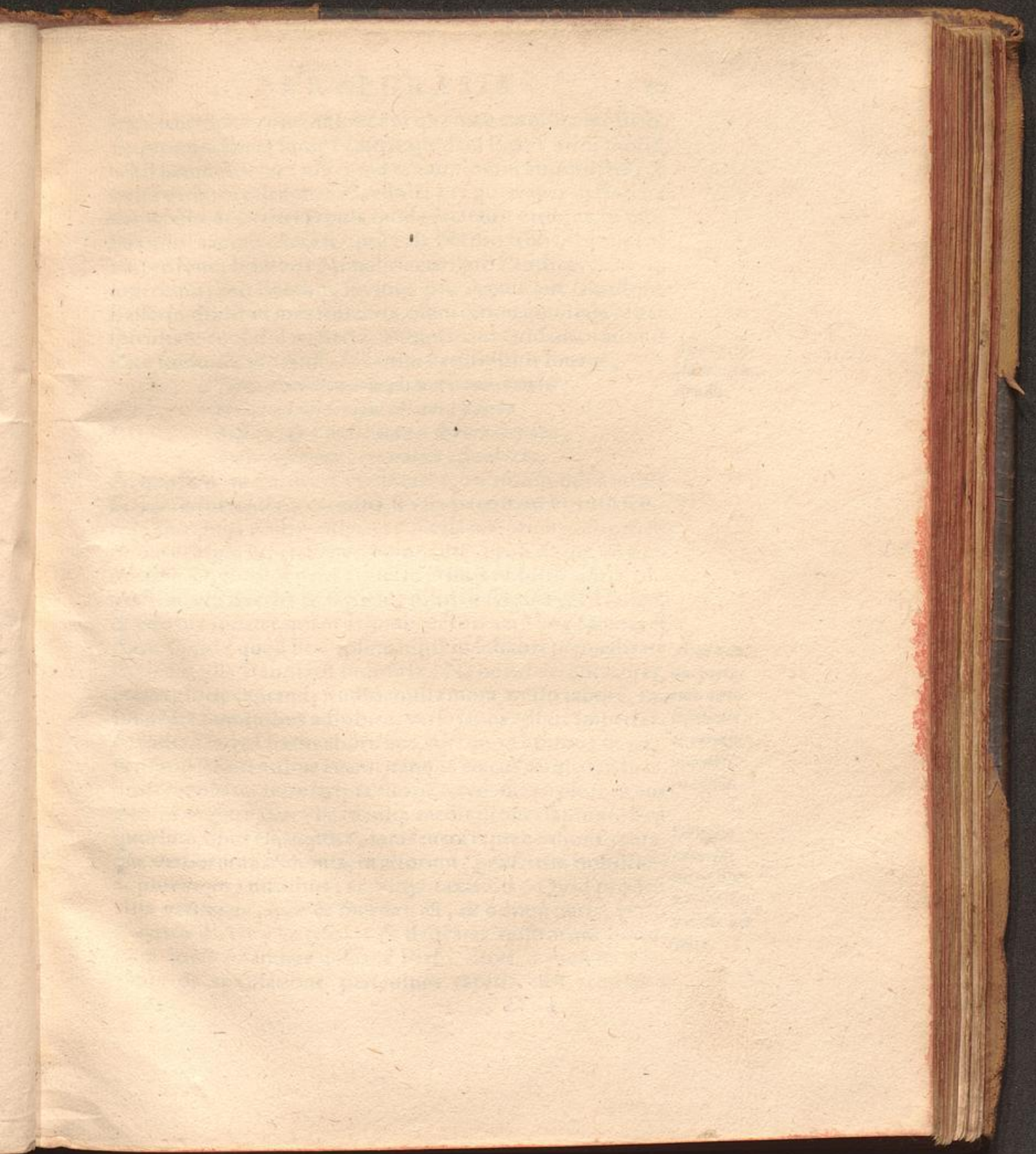
Obiectio.

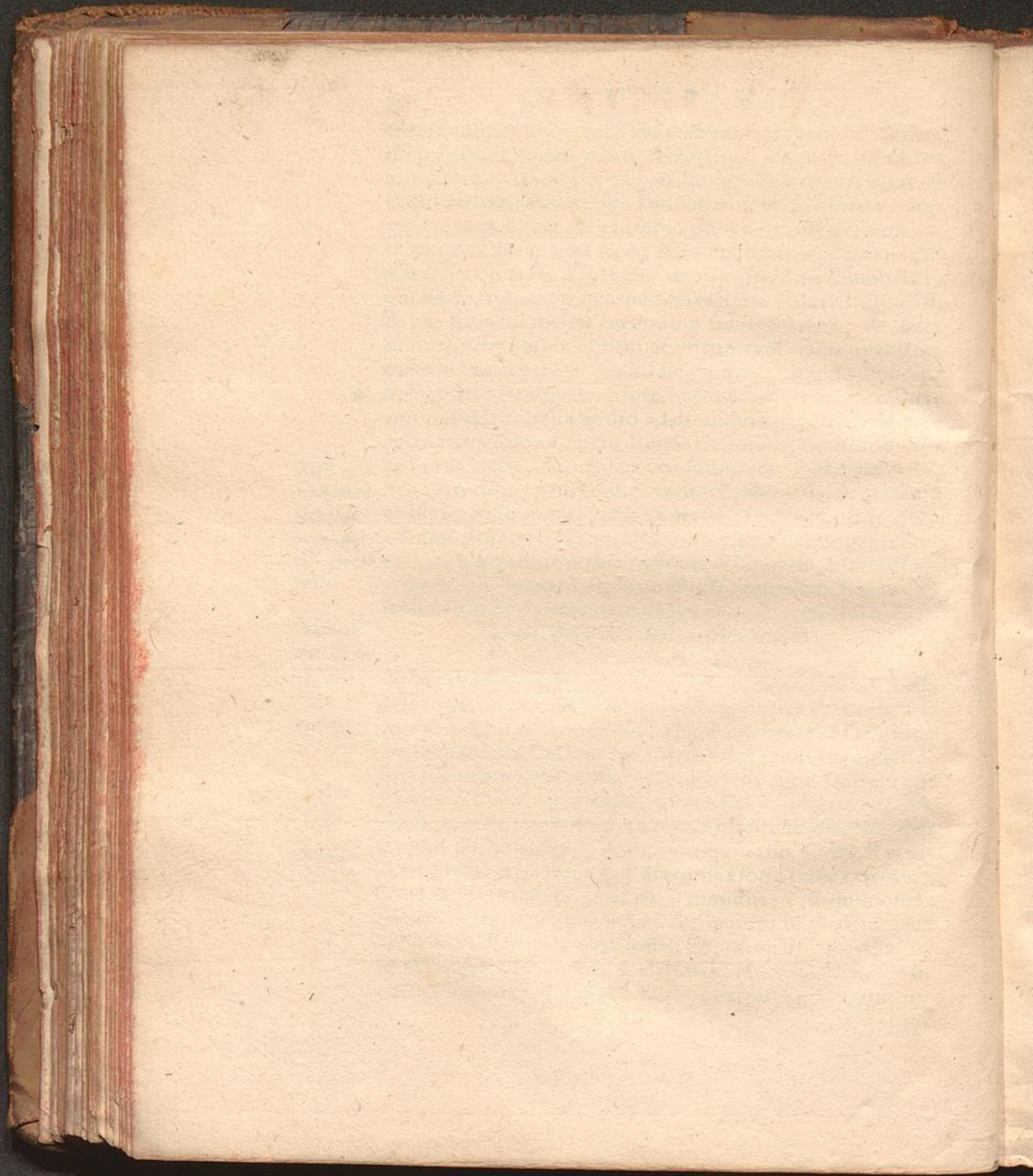
Refutatio.

Et qui caruleum dirimebat Nerea Delphin:

Sic costam longo subduximus Apennino.

At quis obsecro hinc non videt affectata esse omnia: & nulla rei proposita ratione habita, præter mollitiem & suauitatem numerorū, nihil fieri reliquū? Quid enim Atys cū Delphino commune: quæ Delphini aut Nerei cū Apennino cognatio: quæ hinc rerum cohærentia: qui contextus: dicas fortè, vt nūc est hominū in suis criminibus defendēdis audacia: etiā Maronis Aneida tibi inflatā ac turgidā nimisque affectatā videri: cū sic ille incipiat, Arma, virūque cano. Certè, si vetus & aridus suberis ramus, quē diuturnus solis calor exiccavit, si, inquā, ramus iste pinguis est, si tumidus est, si spumofus, erit etiā Virgilij Poema inflatū & præturgidū. Sed hoc, quā absurdū sit dictū, nemo nō videt. Equidem Virgilij opus ita est ab authore concoctū, & elaboratū ingenio, vt nullus in eo rumor, nulla prorsus affectatio appareat. Quid igitur, inquit.

quis, tenerū, aut concinnum? aut quę nam carmina molli sono pronuntianda sunt? Nostris quidem Poetis nihil molle, nihil suaue videtur: nisi quod et fabulosam antiquitatē, & stultā verborū ostentationē redolet: vt quę nuper in Bacchaliū festo, de Pēthei fabula quidā recitauit carmina, in quibus nihil non affectatē scriptū fuit. Nā pro tibijs, cornua torua; pro sono, bombos Mimalloneos: pro Pentheo, vitulum superbum: pro Baccho, E vion: pro Agane aut sacerdote, Bassarin dixit: vt mea sententia, omni rerum grauitate & perspicuitate consultò neglecta, tantum inani cuidam orationis sono studuisse videatur. Sic enim versus illius sonant,

Torua Mimalloneis implerunt cornua bombis:

Et raptum vitulo caput ablatura superbo

Bassaris: & Lyncem Mœnas flexura corymbis,

E vion ingeminat, reparabilis affonat Echo.

At quæso te ineptissime versificator, an istiusmodi à nobis fierent scriberenturq; carmina, si vlla paternarū virtutū scintilla in animis nostris micaret? si vlla maiorum nostrorū in nobis vestigia superessent? Nunc autē, proh dolor, eò peruentum est, vt nihil penē aliud in primis nobiliū labris, obuerferetur, nisi Bacchus & Cybele: nihil in summa eorū salua, & vdo ore innatet, quàm delumbe et eneruatū hoc Mœnas et Aty. Quid? quòd hoc ipsum nihil in se habet premeditatē factū, aut vlla elaboratū industria? Nā nostri versificatores, inanis glorię captandę studio, nulla mora, nullo labore, infundēdis carminibus adhibito, versus suos adhuc imperferunt, & rudes, tanquā fœtus abortiuos, aut (quod canibus in partu nimium festinantibus euenit) tanquā cœcos catulos in lucē, proferunt. Neq; enim scripta illorū, cœcos manu pluteos, aut arrosos vngues, aut vllas deniq; meditationes sapiunt. Sed quorsum opus est, inquis, tam seuera reprehensione, tantāque verborum acrimonia, in aliorum (præsertim nobilium ac potentum) moribus, ac vitijs taxandis? Quid prodest alijs veritatē, quæ & mordax est, & odium parit, versu Satyrico dicere, ac teneras & delicatas nostrorum hominum aures offendere? Caue Persi, dices, ne tua mordacitate & cauillatione periculum capitis tibi accerfas:

Alio exemplo idem ostendit.

Aliud vitium poetarum cœca festinatio, et carminū præmaturo editio.

Obiectio aduersus poetę libertatē in taxandis tot vitijs.

Responsio.

nēue hominum superiorū & nobilium aliquis, maledica tua confidentia irritatus, amicitia tuæ renunciet: teque ædium suarum & mensæ aditu prohibeat. Nam illic canina litera assidue personat: & faciles irritatu nobiles etiam ob leuem reprehensionē ringuntur, & stomachantur. Sed audi tu, quis hęc obijcis: nihil ego moror, quin per me omnia Romanorū dicta & facta sint honesta, & candida, & proba. Probos enim & bonos esse eos cupio: ac tales si fuerint, merito omni reprehensione carebunt. Atque ut illi ipsimet videant, nihil me calumniandi, aut cuiquam detrahendi studio proferre: agē etiam illa, quę paullo ante reprehendi, laudare, & vnā cū vulgo admirari volo. Euge enim omnes nobilium res præclarę sunt: omnia illorum cępta magnifica: & quicquid vbiq; tentauerint, id admirabile ac stupendum fuerit. Nōne hoc verbum placet? nōne hęc mea te oblectat oratio? Nā tu si tale quid ab assentatore prolatum audias, cōtinuō subijs: rectē & bellē: hoc placet. hęc edicq; iam omnibus, ne quis honorem & laudem meam deturpet, atque contamine. Locus enim hic sacer est, & duobus Genijs, seu pietis in vestibulo anguibus, notandus. Itaq; omnes pueri & senes hinc apagete: ne quis oletum hęc statuatur: ne lotio sacros parietes commaculet. Tam enim enormis est hodiē quorundam superbia atque insolentia, ut se ipsos, & vitam, moresque suos turpissimos, locis diuorum imaginibus consecratis equiparent: in quibus oletum facere, aut meiere nefas sit: poetas verō & illorum admonitiones, oletum & lotio comparare non dubitant. Proinde à vita Nobilium, tanquam à sacro loco mihi recedendum: ne si liberius obscœnos illorum mores castigem, nefas aut piaculum committere videar. At licuit tamen Lucilio & Horatio, poetis acerrimis, Satyram scribere, & vitia suorum ciuium seueriter arguere: cur ergo idem mihi non liceat. Nam Lucilius non contentus paucorū reprehensione, totam urbem lancinauit, et singulari verborum acrimonia pessimos quosque flagellauit: ac ne potensissimis quidē, & nobilissimis in Rep. viris pepercit. Quippe is Rutilium, Lupum & Mutium, Albutium tam acerbē & mordaciter insectatus est: ut omnes irarum habenas in eos laxasse, & mo-

*Defendit
libertatem
suā exēplis
Lucilij &
Horatij.*

& modò non dentes in illis lacerandis fregisse videatur. Horatius verò Flaccus, et si tanta acerbitate in hominum vitia non inuehitur: tanta tamen calliditate, tantòque lepore & sale amicorum vitia perstringit: vt rem non serio agere, sed ludere tantùm, & cum amicis iocari, populumquæ naso suspendere, & subsannare credatur. An igitur, quod palàm aliis & nominatim facere concessum fuit, idem mihi ne clam quidem mutire liceat: vt ne Midæ quidem famulum imitari ausim: qui cum asininas domini sui auriculas reticere nò posset, nec tamen prodere auderet: in scrobem immurmurauit, & eam arena pòst obruit. Quod si & hæc mihi copia denegata fuerit, an nusquam quicquam mutire potero? Non faciam. Nam vt maximè nullibi locorum vitia nobilium proclamare fas sit: ea tamen huic libro inscribere non dubitabo: & quod Midæ famulus scrobi insufurrauit, id libro huic infodiam: Vidi, vidi ipsemet, ô libelle, Auriculas asini Mida rex, & Romani Principes habent. Atque hunc ego Satyricum risum, & hanc tectam atque opertam cauillationem, quamlibet in animis Romanorum Nobilium vilescat, nec facile lectorem inueniat: longè tamen pluris nunc facio, quàm totam Labeonis Iliadem, & apertas aliorum assentationes. Et mehercule sicut operis mei lectione nò omnes delectantur: ita neque ego quosuis ex plebe, aut nobilium & sannionum grege, lectores admitto: sed eos tantùm, qui literarum expertes non sint, quique veteres Comicos magna libertate hominũ vita taxantes, adeò diligenter lectitauerint: vt ex nimia styli acerbitate, & verborum amaritudine, quæ in illis est, horrorem ac metum aliquem concipiant. Quare agite Romani, quicunque prius Cratini, Eupolidis & Aristophanis mordacissima scripta legistis, etiam hæc nostra aspiciate: si fortè aliquid reconditæ eruditionis, & consummatæ doctrinæ in se habeant: vnde diligens & accuratum lectoris studium accendat: & hominum animi iusto virtutis ac honestatis desiderio inflammari possint. Nam lectores illos nihil moror, qui cum rudes & illiterati sint, nihil aliud solent, quàm aut Philosophorum crepidas ridere, & viris doctis illudere: aut alijs fortuita corporis vitia exprobare, &

Midæ famulum se hoc libro imitaturũ dicit. Id est Nero Imperator.

Quales lectores Satyarum admittat.

Quos lectores respuat.

Iusco oculorum nœuos obijcere : cùm ipsi sint consceleratissimi, & animi vitijs inquinatissimi : se verò ipsos in magno honore & pretio habere: quòd olim ædilitatis magistratum indignè consecuti mensuras fregerint: & hinc inde in municipijs, abrogatis veteribus & iniquis, novas heminas cõstituerint. Horũ ego demeis scriptis iudicia floccipendo : cum illi omniũ virtutũ, & omnis honestatis contemptores sint : nec digni, quibus res bonę & vtilis ridendę proponantur. Sed nec illos magnifacio, qui nihil norũ aliud, quàm irride re Mathematicos, eorũq; figuras & numeros in tabulis, & puluisculis deductos : quĩq; ex nulla re alia voluptatē capiunt, quàm si meretricē aliquã diobolarē philosopho barbã vellere, eũq; vulgi ludibriõ propinare videant. Quos ego impudentes scurras, & petulantissimos ardeliones, præmonitos hĩc velim, vt ab operis mei lectione facefsãt. His enim vjmorũ & virtutum, atq; omnis disciplinę contẽtoribus, nihil aliud concedo, quàm vt manè ad Prætores eant, & illorum edicta audiant : post prandium verò se ad scorta sua conferant, & cum his se oblectent.

A. P E R S I I F L A C C I
S A T Y R A S E C V N D A.

H Vnc, Macrine, diem numer a meliore lapillo,
 Qui tibi labentes apponit candidus annos.
 Funde merum Genio, non tu prece poscis emaci,
 Qua nisi seductis nequeas committere diuis.
 At bona pars procerum tacita libabit acerra.
 Haud cuiuis promptum est murmurq;, humilesq;, susurros
 Tollere de templis, & aperto viuere voto.
 Mens bona, fama, fides, hæc clarè, & vt audiat hospes,
 Illa sibi introrsum, & sub lingua immurmurat : ò si
 Ebullet patruĩ præclarum funus, & ò si

Sub